

1941. aasta 14. juuni õöl viidi vägisi oma kodudest tuhanded eesti pered ja saadeti nad loomavaguneis Siberisse. Küüditajad ei hoolinud viidavate vanusest, tervisest ega soost. Okupatsioonirežiim oli likvideerimas „sotsiaalselt ohtlikku elementi“ – mis tegelikult polnud muud kui vägivald Eesti Vabariigi tavaliste, aktiivsete kodanike ja nende pereliikmete kallal.

Noore Eesti Vabariigi okupeerimisest oli möödunud napp aasta ja selle aja jooksul olid juba represseeritud Vabariigi President, sõjavägede ülemjuhataja, valitsuse liikmed, riigikogu liikmed, nüüd oli järg jõudnud teistenii: ohtlikuks elemendiks kvalifitseeriti nii imikuid kui ätte, nii lapseotel emasid kui poisikesi.

Sõnad ei suuda anda edasi meeleheidet, mida tundsid inimesed, kes viidi teadmatusse – ähmase lootusega ellu jääda või taas kodumaad näha. Mida elasid üle emad ja isad, kelle lapsed olid samuti loomavagunites? Neil emadel ja isadel, naistel ja meestel oli vähe lootust taas lähedasi näha. Enam kui pool neist kümnest tuhandest juuniküüditatust kas hukkus või hukati, 3500-st vangilaagrisse saadetud ja perest lahti kistud mehest jäi ellu ainult paarsada. Arvud on vaid arvud, ja olgu nad kui tahes kõnekad, ei suuda nad edasi anda nende taga peituvaid tundeid ja sügavat valu.

Täna on leinapäev.

Täna on päev, mil mõelda nii küüditamisöölle 67 aastat tagasi kui teistele repressioonidele. Noil õudsetel öödel olime vabaduseta, riigi kaotanud rahvas. Pidagem meeles hinda, mida Eesti kodanikud on maksnud Eesti vabaduse eest, ning pidagem meeles ohvreid, mida vabaduse puudumise tõttu meie rahval kanda tuli.

Täna võime kinnitada: meie vabaduse pant on meie iseseisev riik. Niisiis mäletagem oma ajalugu, hoidkem oma mälestusi. Hoidkem, austagem ja armastagem oma riiki.

Vabariigi President
Toomas Hendrik Ilves Riigikogu esimees

Ene Ergma
Andrus Ansip

Peaminister